

GUIA DIDÀCTICA

El bandoler llegendari

Com preparem la lectura a l'aula

Pàg. 3 | L'obra

Abans de la lectura

Pàg. 4 | Observació, anàlisi i expressió oral

Pàg. 5 | Context històric

Durant la lectura

Pàg. 6 | Qüestionari de comprensió lectora

Pàg. 7 | Completa el text

Pàg. 7 | Ordena la seqüència

Després de la lectura

Pàg. 8 | Comentari i expressió

Pàg. 8 | Activitat en grups cooperatius

Pàg. 8 | Treballem el vocabulari

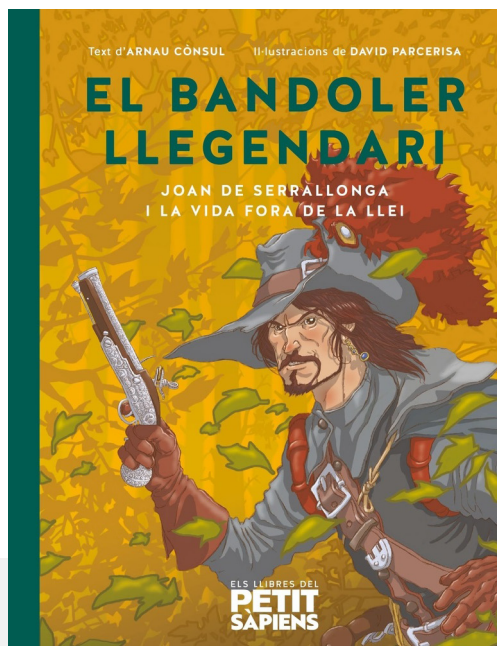
Pàg. 9 | Activitats de creativitat

Els vestits dels bandolers

Paraules amagades

Pàg. 10 | Autoavaluació

L'obra

TÍTOL: El bandoler llegendari

SUBTÍTOL: Joan de Serrallonga i la vida fora de la llei

AUTOR DEL TEXT: Arnau Cònsul Porredon. Nascut a Barcelona el 1976 es dedica a la divulgació cultural, com a crític literari a l'AVUI, a Serra d'OR i a la revista Sàpiens, on ha publicat un centenar de reportatges. També és guionista i locutor radiofònic a Catalunya Cultura i a Ràdio Desvern, i a la llibreria que regenta, des del 2016, a Sant Just Desvern: Cal Llibreter. A més, és autor de la biografia El general Prim, i ha publicat els estudis Els diaris de Pascal. Els documents i La Guerra Civil a Catalunya, junt amb Josep Termes.

AUTOR DE LES IL·LUSTRACIONS: David Parcerisa. És un professional amb més de 30 anys d'experiència en els sectors de la il·lustració, de l'animació i de la historieta. Ha treballat en publicitat, il·lustrant llibres de text, contes infantils, juvenils i per adults, en diaris, revistes i magazines, en llargmetratges, sèries, curtsmetratges i pilots d'animació; i en editorials com Devir Iberia, Rosa dels Vents, Editorial Planeta, Grup 62, Enciclopèdia Catalana, Teide i Cruïlla; i revistes com Petit Sàpiens, Descobrir

EDITORIAL: Ara Llibres i la revista *Petit Sàpiens*

ISBN: 978-84-18928-69-7

GÈNERE: Àlbum il·lustrat, llibre de coneixements

RESUM (breu sinopsi): Quan era petit, Joan de Serrallonga no es pensava pas que acabaria sent el bandoler més famós, i també el més temut, de tota la història! Voleu saber qui era i què va fer? Viatjarem més de quatre-cents anys enrere i ens situarem a Viladrau, a Les Guilleries, per descobrir totes les aventures del bandoler llegendari de tots els temps! Per a que puguin canviar el món, ajuda'ls a entendre'ls!

Abans de la lectura

Observació, anàlisi i expressió oral

Observa atentament la portada i la contraportada del llibre i contesta oralment les següents preguntes:

Qui creus que apareix a la portada? En quina època creus que va viure? Per què creus que va ser una figura destacada en la seva època?

Qui és l'autor del text? Qui és l'il·lustrador? Quina és l'editorial?

Per últim, llegeix el resum de la contraportada i analitza si les teves deduccions sobre la portada del llibre són semblants o tenen relació amb el resum.

ELS LLIBRES DEL
**PETIT
SÀPIENS**

Context històric

Joan Sala i Ferrer, més conegut com a Joan de Serrallonga, va ser un dels bandolers més famosos de la història de Catalunya. De la seva vida se n'han fet cançons, auques, danses, comèdies i, fins i tot, llibres. La seva fama popular el va convertir en una figura que representa un home noble, justicier i romàntic, però la realitat s'allunya de la ficció i la fantasia.

L'Edat Moderna, època en què va viure Joan de Serrallonga, va ser un període d'inestabilitat social, econòmica i política que van provocar baralles, deutes i morts entre nobles, pobles i veïns. És per aquest motiu que a Catalunya va aparèixer el bandolerisme entre els segles XV i XVII. En l'origen del mot, es deia *bandoler* a l'individu que era seguidor d'un bàndol. Aleshores tot just s'havia acabat l'edat mitjana, i els nobles encara es barallaven entre ells per qualsevol motiu, perquè la llei els ho permetia. Si un noble en desafiava un altre, l'autoritat reial no podia intervenir-hi, i començava una lluita a mort que només s'aturava quan una de les dues parts aconseguia el seu objectiu. Per això tots els senyors tenien un grup particular d'homes armats, més o menys nombrós. Aquestes quadrilles no tenien manies a fer malifetes de tota mena: robaven diners, cavalls, bestiar, i fins i tot segrestaven persones per demanar un rescat.

El protagonista d'aquesta història, va néixer un 23 d'abril de 1594 a Viladrau, al peu del Montseny, en el si d'una família pagesa benestant vinguda a menys. Tot i que el seu nom real era Joan Sala i Ferrer, tothom el coneixia com a Joan de Serrallonga, nom que va adoptar de la seva esposa Margarida, la pubilla del mas Serrallonga.

Al principi compaginava la feina de pagès amb la vida de bandoler, ja que feia petits robatoris juntament amb alguns dels seus germans. La seva fama com a bandoler va anar creixent fins que es va arribar a convertir en el cap de la banda de bandolers.

Durant la seva vida de bandoler, va robar, segrestar i matar, fets que van causar la seva persecució i que, com a conseqüència, el van obligar a estar sempre fugint i vivint als boscos amagat. En aquest temps, els bandolers de la seva companyia van anar sent empresonats o executats fins que finalment la seva banda va quedar dissolta.

Després de tots els anys que va passar amagant-se —i fins i tot fent-se passar per una altra persona—, al final el van atrapar. El van jutjar pels seus crims i, l'any 1634, va ser torturat i executat.

La vida de Joan Sala i Ferrer va estar molt influenciada per les dificultats en les que es van trobar els habitants de Catalunya durant l'Edat Moderna. La pobresa, la fam i les disputes entre nobles i altres figures importants, van desencadenar una època de baralles constants entre veïns i famílies.

Durant la lectura

Qüestionari de comprensió lectora.

Què en saps d'en Serrallonga, el bandoler? Tria la resposta correcta.

1: Qui és el narrador que explica la vida d'en Serrallonga?

- ☐ a: Un narrador en tercera persona, l'autor del llibre.
- ☐ b: Un narrador en primera persona, l'avantpassat del bandoler.
- ☐ c: Un narrador en primera persona, en Serrallonga.
- ☐ d: Un narrador en tercera persona, un historiador.

2: Els bandolers eren...

- ☐ a: Homes reclutats pels nobles per lluitar en el seu bàndol i robar als seus enemics.
- ☐ b: Homes que portaven bandolera.
- ☐ c: Homes, exclusivament pobres, que es dedicaven a robar.
- ☐ d: Homes que tenien un comerç i es guanyaven honradament el sou.

3: Per què en Serrallonga va decidir marxar del mas de la seva família?

- ☐ a: Perquè era l'hereu del mas i no volia tanta responsabilitat.
- ☐ b: Perquè els seus pares van morir quan ell era petit i es va quedar orfe.
- ☐ c: Perquè el mas familiar va haver de ser tancat a causa dels deutes que tenien.
- ☐ d: Perquè la seva família acumulava molts deutes i volia trobar una vida millor.

4: En Joan Sala va prendre el nom de Joan de Serrallonga per les seves núpcies amb...

- ☐ a: Margarida Forquilles Serrallonga.
- ☐ b: Margarida Tallades Serrallonga.
- ☐ c: Margarida Partides Serrallonga.
- ☐ d: Margarida López.

5: Per què en Serrallonga va començar a fer de bandoler?

- ☐ a: Perquè només treballant al mas no tenien prou diners per viure.
- ☐ b: Perquè li semblava una feina estable i segura.
- ☐ c: Perquè volia fer justícia robant els diners dels rics i per repartir-los entre els pobres.
- ☐ d: Perquè no volia continuar treballant al mas de la seva família.

6: Molts bandolers van haver de fugir i amagar-se pels boscos del Montseny i les Guàrdies perquè...

- ☐ a: No volien fer les tasques del mas i complir amb les seves responsabilitats.
- ☐ b: El rei els volia proclamar nobles de la corona.
- ☐ c: Coneixien molt bé la zona i allà podien seguir fent els seus crims sense ser capturats.
- ☐ d: Ja no volien fer més de bandolers i s'amagaven dels caps de quadrilla.

7: Joana Massissa va ser...

- ☐ a: Una noia viuda que va segrestar en Serrallonga i que finalment va aconseguir fugir de la quadrilla de bandolers.
- ☐ b: La bandolera més famosa de tot Catalunya, ja que va arribar a ser la cap de quadrilla d'una colla de bandolers.
- ☐ c: L'amant d'en Serrallonga molt abans de conèixer a la seva futura esposa Margarida.
- ☐ d: Una noia viuda que va segrestar en Serrallonga i que es va afegir a la seva quadrilla.

8: Quins bàndols de bandolers catalans eren enemics?

- ☐ a: Els ferros i els cabells.
- ☐ b: Els nyerros i els cadells.
- ☐ c: Els gerros i els cabdells.
- ☐ d: Els culers i els pericos.

9: Durant els seus últims dies de vida, Joan de Serrallonga va seguir fugint i amagant-se fins que...

- ☐ a: El van capturar, jutjar, torturar i executar pels crims comesos.
- ☐ b: Va obtenir el perdó del Virrei i va poder tornar al mas amb la seva esposa Margarida.
- ☐ c: Van capturar a tota la seva quadrilla i es va entregar a les autoritats del virrei.
- ☐ d: El van assassinar en una baralla contra els cadells.

10: Per què Joan de Serrallonga és avui en dia un dels bandolers més famosos de Catalunya?

- ☐ a: Perquè Víctor Balaguer en va escriure la seva biografia sent fidel als esdeveniments reals de la seva vida.
- ☐ b: Perquè ha perdurat en la memòria popular a través de balls, cançons, obres de teatre i llibres.
- ☐ c: Perquè Joan de Serrallonga va aconseguir formar part del govern reial i modificar lleis a favor dels pobres.
- ☐ d: Perquè va ser l'únic supervivent de la seva quadrilla.

Completa el text

A continuació, s'explica com era la vida en una masia en l'època d'en Serrallonga. Completa les oracions amb els mots següents:

golfes

corral

era

mas

campes i pastures

quadres

El _____ és el conjunt de la casa i les seves propietats.

Els cavalls i les vaques estaven a les _____ situades a la plata baixa.

Al _____ hi havia les gallines, ànecs i oques que eren l'aportació més gran de carn a l'alimentació dels pagesos.

El pati de la casa, que es deia _____, servia principalment per separar el gra de la palla i els llegums del boll.

A les _____ de sota la teulada s'hi deixava reposar el gra i els farratges perquè s'assequessin quan encara eren verds.

En els _____ s'hi plantaven els conreus, hi pasturaven les vaques i es deixava créixer com a bosc.

Ordena la seqüència

Ordena en ordre cronològic els diferents esdeveniments de la vida d'en Serrallonga.

- 1 En un dels seus primers robatoris, és capturat i fuig als boscos del Montseny i les Guàrdies per seguir fent de bandoler.
- 2 Es casa amb la pubilla del mas Serrallonga, Margarida Tallades, de qui agafa el nom de Joan Serrallonga.
- 3 Capturen, jutgen i executen a Joan Sala i Ferrer el 1634.
- 4 Comença a fer de bandoler amb alguns dels seus germans per guanyar més diners.
- 5 Joan Sala i Ferrer neix el 23 d'abril del 1594.
- 6 Degut a la fama que guanya com a bandoler, es converteix en el cap de la seva quadrilla.
- 7 En Serrallonga continua fugint i robant mentre que capturen als seus companys bandolers, empresonen a la seva esposa i destrueixen les propietats de la família Serrallonga.

Comentari i expressió

1. Coneixies la història d'en Serrallonga? Explica aquells fets de la seva vida que més t'han cridat l'atenció i explica per què.
2. Per què creus que homes i dones es convertien en bandolers durant el segle XVII tot i ser molt perillós?
3. Enumera tres diferències entre la vida d'una persona bandolera amb una persona d'avui en dia.
4. Què creus que hagués pogut canviar en la vida d'en Serrallonga per no haver d'estar contínuament fugint?

Activitat en grups cooperatius

Feu grups petits i trieu un bandoler o bandolera de la història de la qual us agradaria saber-ne una mica més. Podeu investigar sobre la vida de bandolers que apareixen al llibre (com Antoni Roca, Trucafort o Perot Rocaguinarda).

Feu una petita recerca i responeu les preguntes següents.

Quin personatge heu escollit? Durant quins anys va viure? Com va ser la seva vida de bandoler/a? Quines semblances i diferències heu trobat respecte a la vida d'en Serrallonga?

En acabar, podeu compartir les vostres troballes amb els companys i companyes de classe.

Treballem el vocabulari

Durant la lectura, apareixen moltes frases fetes i expressions. Col·loca les frases següents amb la seva definició corresponent.

En tota l'extensió, minuciosament.

Qualificatiu que es dona a la persona que té poca capacitat mental.

Marxar covardament.

Fracassar; una cosa, espatllar-se o perdre's.

Dir o fer una cosa sense pensar-s'hi gaire, anant directament a l'objectiu.

Semblaven curts de gambals, però eren més llestos que la gana.

La terra no donava per a tothom [...] i si feia mal temps, el treball de tot un any se n'anava en orris.

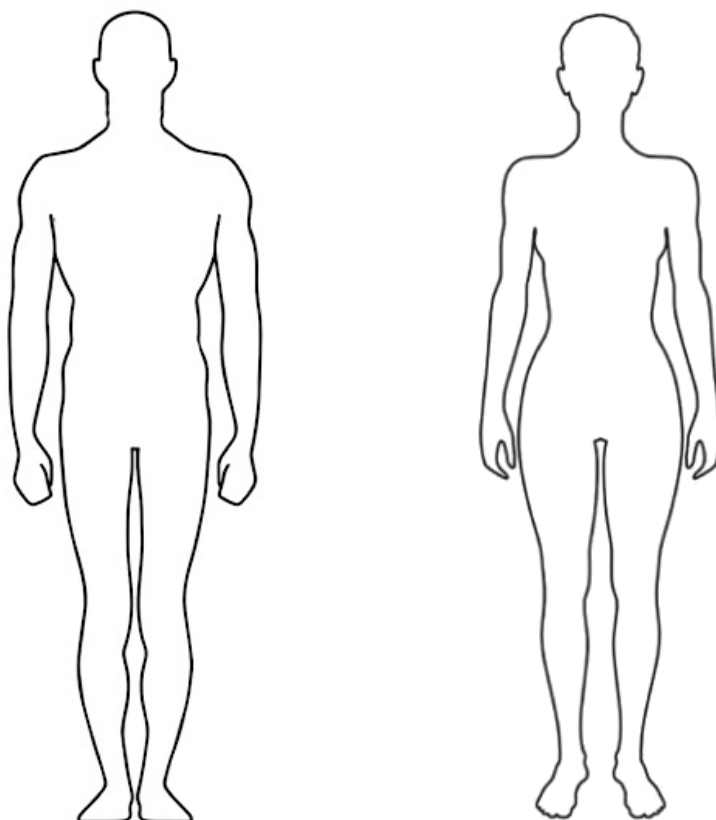
Però ja us he dit que cap soldat ni cap sometent gosava pujar-hi: són boscos molt feréstecs. [...] ens ho coneixíem de pam a pam.

Els més temuts eren els germans Margarit, amb els quals vaig col·laborar fins que vaig decidir tirar pel dret.

Si d'una cosa em penedeixo és d'haver fugit com una rata.

Els vestits dels bandolers

Posa't a la pell del protagonista de la història i dissenya com seria la teva vestimenta si fossis un bandoler o bandolera. Recorda que en les pàgines del llibre trobaràs una descripció detallada de com solien vestir. També pots inspirar-te observant les diferents il·lustracions del llibre.

Paraules amagades

Les paraules que veuràs a continuació són paraules que han sortit durant la lectura però que s'han desordenat. Intenta ordenar les lletres per descobrir quina paraula s'hi amaga.

ASRANLOLRGER

SAMIA

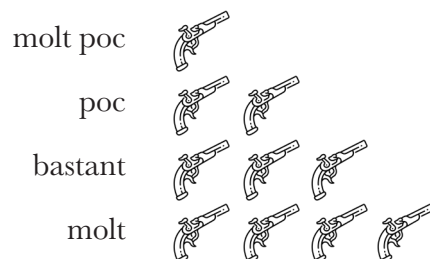
RANLEDOB

NEDRELYAP

RORYEN

Autoavaluació

Llegeix atentament les oracions i valora el teu nivell de conformitat pintant tants pedrenyals com consideris:

M'ha agradat conèixer la història d'en Serrallonga i les seves aventures.

Les activitats proposades m'han ajudat a comprendre millor el que explica el llibre.

M'he esforçat en fer les activitats proposades parant atenció i reflexionant sobre el que es preguntava.

Recomanaria aquest llibre a altres companys i amics.

Ara Llibres

ABACUS, S.C.C.L. Carrer Perú, nº 186. 08020, Barcelona.

info@arallibres.cat

www.arallibres.cat

Segueix-nos a: @AraLlibres

Distribució

UDL Libros - Barcelona

c/ Veneçuela, 17 08019 Barcelona

Tel. 932262764

info@udllibros.com

www.udllibros.com

Crèdits

Fitxes pedagògiques © 2022 Ara Llibres. Tots els drets reservats.

Elaborades per Marta Sanjosé.

ELS LLIBRES DEL
**PETIT
SÀPIENS**